

увелико израђиван и ћумур. Осим тога у шумама Зете, Захумља и Рашке, секли су многа дрва као грађу за куће и лађе, што се објашњава близином приморја. И рудници су трошили дрва и то у такој мери, да је Душан био принуђен, да законом стане на пут пустошењу шума. Лов, чему су шуме пружале лепу прилику, служио је не само на забаву, него беше уједно и знатна грана привреде, и то не толико због набавке животиња за једо, колико због кожа, што су према тадашњем обичају на многе ствари за поставе употребљаване. На крају 14-ог века веома се већ беше смањила дивљач због неуредног и врло учестаног лова.

Као најважнији део српске народне имовине могу се сматрати рудници. Земље, на којима су Срби живели још од 7-ог века, беху још у римско доба чувене са свога богатства у рудама. И у периоду жупанијском без сумње су обрађивани рудници, ма и у мањој мери, а право рударство отпочето је тек за времена Немањића, а на име кад је Радослав, а по некима краљ Владислав, населио велики број Саса у Србији. Од највеће важности беху наравно рудници злата, а на име сребра. Један део тих драгоцених метала извожен је на страну, а већи део прерађивали су у земљи из Млетака досељени златари. Да је копано и олово, а поглавито бакар, и да већ познато беше и ливење бакра, то сведоче остатци звона из онога доба. По речима једнога путника, који је у првој половини 14-ог века кроз Србију путовао, беше пет рудника за сребро а пет рудника где се злато копало. Најбогатији беху рудници Новог Брда, за које су, по казивању, Дубровчани плаћали с почетком 11-ога века годишње 200.000 дуката.

Упознавши се са производима земаљским, прећи ћемо на набрајање оних предмета, што су најважнију улогу играли у међународној трговини. Пре свега ваља напоменути, да је српска држава, по своме географском положају водила најживљу трговину са далматинским градовима, а на име са Дубровником. Српски владоци заиста су схватили велику важност овога одношаја. Безбројни уговори и закључци мира сведоче колика су преимућства, повластице и заштите уживали дубровачки трговци на српској земљи. Као што смо видели, имали су они засебна права и судску власт, иако беху поробљени, штету им је накнадио сам владалац. Међутим је Србија трговала и са Византијом, ма и у мањој мери. У осталом веома важна беше и пролазна трговина. Са далеког истока, чак из Индије, пролазио је један део робе за западну Европу преко Византије кроз Србију у Немачку, а истим путем пролазила је роба из Европе на исток. Један део без сумње је нашао већ у Србији куцаца, а на име је имало велику прођу немачко оружје.

Они далматински градови, што су на голој каменитој обали морској, искључиво се бавише трговином и индустријом; и беху упућени на суседну Србију, не само због сировине него и због хране. Куповали су дакле велику количину хране, стоку за клање, усољеног меса и дивљач, а поред тога сирове коже, катран, ћумур и дрва за грађевине, што су веома потребна за грађење лађа. Остала роба за извоз из Србије беше још: вуна, нарочито од када је Дубровник почео да израђује чоху, лан, конопље и восак. Од велике важности беше трговина са металима; у извозној трговини највише се спомиње: злато, сребро, олово и бакар. Из Дубровника и осталих градова увозили су у Србију: со и прерађену робу. Робу, што је извожена, нису само трошиле оне мале далматинске републике, него су Дубровник, Котор и још неки далматински градови били у исто време и посредници српској трговини.